Додаток 2
до наказу від 23.03. 2023 р. № 244

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра терапії і клінічної діагностики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету ветеринарної медицини
Микола ЦВІЛІХОВСЬКИЙ
Протокол № 11 від 01 червня 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри терапії і клінічної діагностики
Протокол №11 від «23» травня 2023 р.
Наталія ГРУШАНСЬКА

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант програми
д.вет.н., зав. каф. терапії і клінічної діагностики
Наталія ГРУШАНСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Дієтологія дрібних домашніх тварин»

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма ветеринарна медицина
(назва)

Факультет ветеринарної медицини
(назва факультету)

Термін навчання: денна форма, повний термін навчання (6 р.), 3 курс

Розробники: **Палюх Т.А.,** доцент кафедри терапії і клінічної діагностики;
Дробот М.В., асистент кафедри терапії і клінічної діагностики
(ПІБ, вчене звання, посада)

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

«**Дієтологія дрібних домашніх тварин**»

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	211 – Ветеринарна медицина	
Освітня програма	Ветеринарна медицина	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5,0	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	–
Семестр	6	–
Лекційні заняття	15 год.	–
Практичні, семінарські заняття	15 год.	–
Лабораторні заняття		–
Самостійна робота	120 год.	–
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	 2 год. 4 год.	 – –

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Дієтологія – це наука, що вивчає правила харчування, в тому числі особливості складання раціонів для тварин з різними захворюваннями.

Вивчення цієї дисципліни передбачає опанування основ раціонального харчування тварини в залежності від їх фізіологічних особливостей, віку, фізіологічного стану. Нехтування головних правил раціонального харчування, надмірне фізичне навантаження чи навпаки зменшення рухової активності тварин приводять до виникнення різноманітних захворювань.

Унікальність дисципліни полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти навиків підбору ефективної, збалансованої дієтотерапії, яка дозволить покращити загальний стан тварини в період інтенсивних навантажень, сприятиме попередженню та лікуванню захворювань травної, сечової, ендокринної та інших систем організму.

Головною метою дисципліни є розширення і поглиблення у студентів знань сучасного стану і перспектив розвитку ветеринарної дієтології, наукового обґрунтування використання інноваційних методів обробки, гігієни і безпеки сировини, яка використовується для приготування кормів для тварин.

Відповідно до визначеної мети та формування відповідних компетенцій у студентів **завданнями дисципліни** є:

- надання теоретичних та практичних знань щодо принципів годівлі домашніх тварин;
- ознайомлення з основними правилами складання раціонів для домашніх котів і собак (здорових та хворих);
- надання теоретичних і практичних знань щодо вибору промислових кормів;
- надання теоретичних і практичних знань щодо вибору натуральних кормів.
- надання теоретичних та практичних знань щодо принципів годівлі тварин за внутрішніх хвороб.
- набути навиків спілкування, як у письмовій так і усній формі, з клієнтами, колегами, допоміжним персоналом;
- оволодіти правилами професійної етики і деонтології.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні ***вміти:***

- вирішувати конкретні завдання з коригування дієтотерапії домашніх тварин різного віку (новонароджені, юніори, дорослі, старі), фізіологічного стану (вагітні, лактуючі), різного спрямування (службові, мисливські, кімнатно-декоративні) шляхом застосування кормів промислового виробництва і натуральних.
- вирішувати конкретні завдання з коригування дієтотерапії домашніх тварин за внутрішніх хвороб шляхом застосування кормів промислового виробництва і натуральних.
- комунікувати з клієнтами, колегами та допоміжним персоналом з професійних питань, як у письмовій, так і усній формі.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- ФК 2.Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.
- ФК 4.Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- ФК 6.Здатність проводити відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- ФК 7.Здатність організовувати, проводити і аналізувати лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження.
- ФК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.
- ФК 13.Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
- ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- ПРН 10. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.
- ПРН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Дієтологія дрібних домашніх тварин» (3 курс, 6 семестр)

Змістовий модуль 1. *Загальна дієтологія дрібних домашніх тварин*

Тема лекційного заняття 1. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин залежно від фізіологічних особливостей їх травної системи і фізіологічного стану.

Тема лекційного заняття 2. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин із використанням промислових кормів сучасних торгових марок.

Тема лекційного заняття 3. Організація дієтичної годівлі службових, спортивних, мисливських, і кімнатно-декоративних порід собак.

Змістовий модуль 2. *Дієтологія дрібних домашніх тварин* за *внутрішніх хвороб*

Тема лекційного заняття 4. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин за найбільш поширених внутрішніх хвороб.

Тема лекційного заняття 5. Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за порушення діяльності серцево-судинної системи.

Тема лекційного заняття 6. Дієтотерапія у тварин із порушенням діяльності сечовивідної системи.

Тема лекційного заняття 7. Дієтотерапія у тварин із порушенням діяльності печінки і підшлункової залози та у тварин із ознаками кахексії та ожиріння.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин			
	тижні	усього	у тому числі		
			Л	П	С.Р
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
Змістовий модуль 1. *Загальна дієтологія дрібних домашніх тварин.*					
Тема 1. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин залежно від фізіологічних особливостей їх травної системи і фізіологічного стану	1-2	19	2	2	15
Тема 2. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин із використанням промислових кормів сучасних торгових марок	3-4	19	2	2	15
Тема 3. Організація дієтичної годівлі службових, спортивних, мисливських, і кімнатно-декоративних порід собак	5-6	19	2	2	15

Тема 4. Вибір натурального корму, його обробка та кратність згодовування у домашніх тварин різних видів	7-8	17	1	1	15
Разом за змістовим модулем 1		74	7	7	60
Змістовий модуль 2. *Дієтологія дрібних домашніх тварин* за *внутрішніх хвороб*					
Тема 5. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин за найбільш поширених внутрішніх хвороб.	9-10	19	2	2	15
Тема 6. Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за порушення діяльності серцево-судинної системи	11	19	2	2	15
Тема 7. Дієтотерапія у тварин із порушенням діяльності сечовивідної системи	12-13	19	2	2	15
Тема 8. Дієтотерапія у тварин із порушенням діяльності печінки і підшлункової залози та у тварин із ознаками кахексії та ожиріння	14-15	19	2	2	15
Разом за змістовим модулем 2		76	8	8	60
Усього годин з дисципліни		**150**	**15**	**15**	**120**

4. Теми практичних занять.

з дисципліни «**Дієтологія дрібних домашніх тварин**» для студентів **III курсу**
спеціальності „Ветеринарна медицина”
на 2022–2023 навчальний рік

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Анатомо-фізіологічні особливості травної системи котів і собак найбільш поширених порід	2
2	Анатомо-фізіологічні особливості травної системи гризунів і птахів, які проживають у квартирних умовах	2
3	Аналіз якості промислових кормів залежно від вмісту вологи та поживності	2
4	Вибір натурального корму, його обробка та кратність згодовування у домашніх тварин різних видів	1
5	Організація дієтичної годівлі службових, мисливських, і кімнатно-декоративних порід собак та виставкових тварин.	2
Модуль 2		
5	Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за порушення діяльності серцево-судинної системи	2

6	Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за порушення діяльності органів сечової системи	2
7	Дієтотерапія у тварин із порушенням функції підшлункової залози	2

Всього 15 год.

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня знань студентів

Контрольні питання

1. Які загальні симптоми хвороб печінки і в чому полягає сутність їх?
2. Опишіть патогенез і симптоми гострого паренхіматозного гепатиту.
3. Чим небезпечний надлишок вітамінів в організмі тварин?
4. Які види кормів використовують з лікувальною метою при уролітіазі кішок та собак?
5. Оптимальний рівень у сухій речовині кормів, які згодовуються собакам?
6. Які зміни в організмі собак та кішок викликає дефіцит/надлишок жиру?
7. Які корми є шкідливими за тривалого згодовування кішкам?
8. Правила зберігання свіже виготовлених кормів.
9. Характерні ознаки нестачі вітаміну А.
10. Оптимальне співвідношення між перетравним протеїном та легко ферментованими вуглеводами в раціоні годівлі собак та кішок.
11. Що є причиною руйнування вітаміну Е?
12. Які корми є дієтичними при хворобах шлунково-кишкового тракту у дрібних тварин?
13. Які речовини необхідно нормувати в раціоні годівлі собак із ознаками патології серця?
14. Вимоги щодо води при лікуванні патології нирок у собак та кішок.
15. Норма споживання яєць для дрібних тварин при вираженій дисфункції секреції шлункового соку в собак.
16. Особливості дієтотерапії при інфекційних хворобах спільних для людей і тварин.
17. Які корми бажано обмежувати тваринам хворим на цукровий діабет?
18. Які антивітаміни містяться в рибних продуктах?
19. Застосування рослинних кормів при незаразних хворобах собак та котів.
20. Вплив травної та ендокринної систем у собак та кішок на розвиток ендокринопатій.
21. Вплив стресових факторів на метаболізм у тварин.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Магістр» 211 – «Ветеринарна медицина»	**Кафедра** терапії і клінічної діагностики 2023-2024 навч. рік	**БІЛЕТ № 1** з дисципліни **«Дієтологія домашніх тварин»**	**Затверджую** зав. кафедри _____ Грушанська Н.Г. «__» _____2023 р.
Екзаменаційні запитання			
1. Чим небезпечний надлишок вітамінів в організмі тварин?			
2. Дієтотерапія за анемії у тварин.			
Тестові завдання різних типів			

Питання № 1. Що не входить до комплексу заходів для профілактики рахіту

1	не випускати тварин на випаси у сонячні дні
2	збалансованість раціонів за вмістом мікроелементів
3	збалансованість раціонів за вмістом кальцію й фосфору, вітаміну Д
4	антибіотикотерапія

Питання № 2. При якій із перерахованих хвороб відсутня діарея

1	казеїно–безоарна хвороба
2	гостра гіпоксія
3	диспепсія новонароджених
4	гастроентерит

Питання № 3. Відсутність у шлунковому вмісті вільної соляної кислоти називається

Питання №4. Який патогномонічний симптом у тварин, хворих на цукровий діабет?

1	спрага
2	гіперглікемія і глюкозурія
3	спотворення апетиту
4	поліурія

Питання № 5. Що є основним критерієм якості молозива

Питання № 6. Який із ферментів підшлункової залози за фізіологічних умов виділяється в активному стані

1	ліпаза
2	коллагеназа
3	карбоксіпептидаза
4	трипсин

Питання № 7. Які дослідження не проводять при визначенні ендогенного Д–гіповітамінозу

1	визначення рівня кальцію в орган молодняку
2	визначення рівня секреції жовчі і син жовчних кислот
3	визначення вмісту каротину в сироватці кр
4	визначення рівня глюкози у крові

Питання № 8. Для регуляції обміну кальцію і фосфору та процесу окостеніння кісток в організмі необхідний вітамін

1.	Д
2.	Є
3.	А
4.	B_1
5.	С

Питання № 9. Назвіть білкові метаболіти в процесі травлення в шлунку і кишечнику моногастричних тварин

1.	Фруктоза
2.	Амінокислоти
3.	Глюкоза
4.	Оцтова кислота
5.	Пропіонова кислота

Питання № 10. Який дієтичний корм призначаємо якому виду тварин

1) собаки	а) сіно бобових, пшеничні висівки, сінаж
2) свині	б) свіжа зелень, кисле молоко, варені яйця
3) жуйні	в) силосна паста, молоко, сир
4) птиця	г) м’ясний бульйон, молоко, сира печінка

6. Методи навчання

- словесні (лекційний, пояснення, дискусія, інструктаж, бесіда);
- наочні (ілюстрування, демонстрація, самостійне спостереження);
- практичні (метод справ, лабораторна робота, практична робота).

7. Форми контролю:

- поточний (опитування, тестування);
- рубіжний (контрольна робота, реферат, модулі);
- підсумковий (тестування, залік письмовий).

8.Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.12.2019 р. протокол № 5 з табл. 1.

Рейтинг здобувача вищої освіти , бали	**Оцінка національна за результати складання**	
	екзаменів	**заліків**
90 – 100	*Відмінно*	Зараховано
74 – 89	Добре	Зараховано
64 – 73	Задовільно	Зараховано
0-59	Незадовільно	Незараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $\mathbf{R_{ДИС}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $\mathbf{R_{НР}}$ (до 70 балів): $\mathbf{R_{ДИС} = R_{НР} + R_{АТ}}$.

9. Методичне забезпечення

1. *Диспансеризація службових собак : Методичні рекомендації /* В.І. Левченко, В.П. Фасоля, В.І. Головаха, О.А. Дикий. – Біла Церква, 2008. – 81 с.
2. Про затвердження Методичних рекомендацій з утримання хутрових тварин https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0379555-08#Text

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Nutritional guidelines for complete and complementary pet food for cats and dogs 2021. 96 p.

Додаткова література:

1. Энсмингер М.Е.Корма и питание / Энсмингер М.Е., Оулдфилд Дж.Е., Хейнеманн У.У.; пер. с англ. Издательская компания Энсмингера, Калифорния, США. 974 с.
2. Гігієна та годівля собак. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Засєкін Д.А., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Кривенок М.Я., Панасенко Ю.О. Житомир. Видавництво «Євенок О.О». 2010. 165 с.
3. Кінологія: утримання та годівля собак: навч. посібник / В.А. Бурлака, Н.В. Павлюк, В.М. Степаненко та ін. Житомир: «Волинь», 2004. 412 с.

Інформаційні ресурси:

1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна *бібліотека* України імені В. І. *Вернадського*
2. www.dnsgb.com.ua – Національна Наукова Сільськогосподарська *Бібліотека* Національної Академії Аграрних Наук
3. library.nubip.edu.ua – Наукова *бібліотека* Національного університету біоресурсів і природокористування України
4. http://www.xn----7sbagifdaezec1bvbvbyd8am5zka.xn--p1ai/kriterii-podbora-korma-dlya-sobak-i-kosh